

Finansdepartementet

Redegjørelse

Finanstalen

Redegjørelse for Stortinget om Regjeringens økonomiske opplegg for 2019
Finansminister Siv Jensen, 8. oktober 2018

Finanstalen

President,

I dag er det nøyaktig fire år siden regjeringen la frem sitt første helhetlige statsbudsjett. I Finanstalen den dagen sa jeg dette:

«Selv om Norge går godt, er det noen skyer i horisonten».

Sitat slutt.

Den dagen var prisen på et fat olje 92,5 dollar.

Vi hadde vent oss til at oljeprisen lå rundt 100 dollar og over det.

Nå bikket den nedover.

Skyene i horisonten handlet om at lavere etterspørsel fra oljesektoren kom til å skape et tilbakeslag og større behov for omstilling av norsk økonomi.

Vi så skyene komme. Men vi så ikke hvor mørke de skulle bli.

Og hvor fort de kom.

Vi så ikke at oljeprisen skulle falle helt ned til under 30 dollar.

Men vi håndterte det likevel.

President,

I dag skinner solen igjen – på hele landet.

Det er god vekst i økonomien.

Bedriftene ser lyst på fremtiden. De ansetter flere. Investerer mer.

Klimautslippene avtar.

Flere er i jobb.

Flere går i barnehage.

Flere fullfører skolen.

Oljeprisen er over 80 dollar, og det ser ut til at petroleumsnæringen vil tjene penger selv om den skulle bli langt lavere enn det.

Vi kom oss ikke bare gjennom oljeprisfallet. Vi kom styrket ut av det.

Nå må vi bruke de gode tidene godt.

Når det blir skapt så mange nye jobber som nå, har vi en gylden mulighet til å inkludere flere i arbeidsmarkedet.

Den muligheten må vi gripe.

President,

Det er fortsatt noen skyer i horisonten. De ser bare litt annerledes ut enn de gjorde for fire år siden.

I Jeløya-plattformen beskriver vi de store utfordringene Norge står overfor.

I statsbudsjettet for 2019 prioriterer vi tiltak som gjør oss i stand til å møte disse utfordringene.

Vi styrker konkurransekraften og legger til rette for omstilling til grønnere, smartere og mer nyskapende næringsliv.

Vi gir bedrifter og enkeltpersoner insentiver til å ta valg som er bedre for miljøet og som bidrar til at Norge tar sin del av ansvaret for å løse klimautfordringen.

Vi tilpasser oss morgendagens arbeidsliv ved å satse tungt på forskning og innovasjon.

Vi binder landet sammen med bedre veier, kollektivtransport og jernbane.

Vi prioriterer tidlig innsats, bedre lærere og yrkesfag.

Samtidig foreslår vi nye satsinger for å gi voksne påfyll av kompetanse gjennom livet.

Vi styrker kampen mot kriminalitet, bedrer beredskapen og øker Norges forsvarsevne.

Vi investerer i sykehus, raskere behandling og bedre eldreomsorg.

Vi forbedrer velferden i kommunene og styrker det sosiale sikkerhetsnett ved å prioritere rusomsorg, psykisk helse og innsats mot fattigdom.

Vi gir familier og bedrifter større økonomisk frihet ved å redusere skatter og avgifter. Da blir det mer attraktivt å skape arbeidsplasser og mer lønnsomt å jobbe.

Slik skaper vi et bærekraftig velferdssamfunn, og et sterkere og tryggere Norge.

President,

Grunnlaget for vår velferd er en økonomi som vokser.

Nå er veksten i norsk økonomi solid.

Den er allerede sterkere enn den historiske trenden.

Folk flest vil få økt kjøpekraft. Flere kommer i jobb.

Da stiger etterspørselen etter varer og tjenester.

Norske bedrifter er blitt mer konkurransedyktige, og nyter dessuten godt av at pilene peker oppover også andre steder i verden.

På toppen av dette kommer petroleumsinvesteringene, som ser ut til å øke igjen – for første gang på fire år.

I en slik situasjon er det *likevel* viktig å minne om at balansegangen mellom oppgang og nedgang kan være hårfin. Hvis vi ikke evner å føre en god og ansvarlig økonomisk politikk, risikerer vi at den positive utviklingen mister fart og i verste fall stanser helt opp.

I statsbudsjettet for 2019 foreslår regjeringen å øke bruken av oljeinntekter med 4,5 milliarder kroner fra i år. Det er en økning på linje med veksten i fastlandsøkonomien, og dermed er virkningen på den økonomiske aktiviteten nøytral.

Og bruken av oljeinntekter er som det skal være når veksten i økonomien er solid og selvgående.

En for høy utgiftsvekst på offentlige budsjetter kan føre til at pengepolitikken må strammes til raskere enn det som nå er ventet, og øker risikoen for at kronen styrker seg brått.

Det ville like brått ha ødelagt det som mange bedrifter og ansatte i flere år nå har strevd og ofret for å oppnå: Nemlig bedret konkurranseevne.

For norske arbeidsplasser er det helt avgjørende at den bedringen vi har hatt i konkurranseevnen, blir bevart.

Samtidig handler et godt budsjett om å bruke pengene *riktig*. Vi må evne å prioritere.

President,

De valgene vi tar i dag vil forme fremtiden vår.

Vi må prioritere det som setter oss i stand til å møte de utfordringene og gripe de mulighetene som ligger foran oss.

En viktig grunn til at vi har det så bra i Norge, er at vi har klart å tilpasse oss gjennom skiftende tider.

Vi har et omstillingsdyktig næringsliv, og vi er allerede et av de mest digitaliserte samfunnene i verden.

Men det må ikke bli en hvilepute. Da sakker vi fort akterut.

Høy produktivitet og et konkurransedyktig næringsliv er avgjørende for fortsatt vekst og velferd i Norge.

Bedriftene våre konkurrerer i et verdensmarked der landegrenser har stadig mindre å si for prisen på en vare. Det må ikke bli en konkurranseulempet til å være lokalisert i Norge.

Norge har den høyeste satsen i Norden på selskapsskatt.

Til tross for at vi har redusert den år for år.

I budsjettet for 2019 foreslår vi å kutte den med enda ett prosentpoeng.

Fra 23 til 22 prosent.

I tillegg vil vi redusere formuesskatten. Gjennom å øke verdsettelsesrabatten for aksjer og driftsmidler fra 20 til 25 prosent og bunnfradraget til 1,5 million kroner.

Det må lønne seg å investere norsk kapital i norske arbeidsplasser!

Og vi må sørge for at overskuddet beskattes her!

Regjeringen foreslår regelendringer mot konkurransevridende skatteplanlegging og for å sørge for at flernasjonale selskaper betaler riktigere skatt i Norge.

Sjokolade- og sukkervareavgiften har avgrensninger som kan fremstå tilfeldige. Det kan være vanskelig å forstå hvorfor det er avgift på en marsipangris, men *ikke* på en marsipanrull.

Da avgiften ble økt som en del av budsjettforliket i fjor, ble dette problemet forsterket. Jo høyere avgiften er, jo større betydning får det om produktet er en marsipangris eller en marsipanrull.

Vi foreslår å reversere avgiftsøkningen til nivået i 2017.

I tillegg vil vi sette ned et utvalg som skal se nærmere på både sjokolade- og sukkervareavgiften og avgiften på alkoholfrie drikkevarer.

Næringslivet vil bli invitert til å delta.

Utvalget skal se nærmere på avgrensningene i sjokolade- og sukkervareavgiften.

Og om det er mulig å gjøre disse avgiftene til mer treffsikre virkemidler i helse- og ernæringspolitikken.

President,

Jeg er teknologioptimist.

Og jeg har tro på kunnskap, på innovasjon og på forskning som et bindeledd mellom teknologien og verdiene vi skal leve av.

Teknologiutvikling må gå hånd i hånd med en mer kompetent arbeidsstyrke, slik at de ansatte og næringslivet kan ta i bruk teknologiske nyvinninger.

På den måten kan norske bedrifter hevde seg i konkurranse med andre land, selv om vi har et høyt lønnsnivå.

Men det krever kompetanse.

I dag legger regjeringen også frem en revidert langtidsplan for forskning og høyere utdanning.

Vi lanserer tre nye opptrappingsplaner på totalt 1,5 milliarder kroner for perioden 2019-2022.

- Til teknologi
- Til forskning og utvikling for fornyelse og omstilling i næringslivet
- Og til kvalitet i høyere utdanning.

Digitaliseringen og automatiseringen skjer i et enormt tempo.

Både hos oss og i landene rundt oss.

Vi vet ikke nøyaktig hvor store endringene vil bli og hvilke utfordringer de bringer med seg.

Men vi vet at de vil skape mange muligheter. Nye muligheter.

Og at vinnerne blir dem som klarer å gripe mulighetene.

Det skal vi klare.

Med prioriteringene i neste års budsjett legger vi til rette for at bedriftene og arbeidstakere, kommunene og innbyggerne i Norge skal kunne dra nytte av de fremskrittene og nyvinningene som ligger foran oss.

Vi foreslår en historisk satsing på digitalisering i offentlig sektor.

Tilbake får vi alt fra nye verktøy som gjør hverdagen enklere for pasienter og skoleelever, til bedre grensekontroll og et sterkere forsvar mot cybertrusler.

Forskningsbasert utvikling må også prioriteres for å lykkes med den grønne omstillingen.

I statsbudsjettet for 2019 foreslår vi mer enn 9,7 milliarder kroner til næringsrettet forskning og innovasjon.

Vi foreslår også en betydelig økning til Enova. Det er et viktig virkemiddel for å utvikle og ta i bruk energi- og klimavennlig teknologi.

Når forskere og fagarbeidere utfyller hverandre, blir omstillingen enklere. Når industrien bytter ut den gamle, forurensende maskinen med moderne og miljøvennlig teknologi, kan den bli enda mer lønnsom og enda mer konkurransedyktig.

Å gi bedriftene våre gode rammevilkår er derfor ikke bare god næringspolitikk, det er også god klimapolitikk.

President,

Regjeringen fører en offensiv klimapolitikk. Og den virker.

Nå avtar utslippene av klimagasser. De har ikke vært lavere siden 1995. 1995!

Også budsjettet for 2019 har en tydelig grønn profil.

Klimaendringene er først og fremst en global utfordring, som krever globale løsninger.

Samtidig har vi ambisjon om å ta mye av forpliktelsen nasjonalt.

Norges klimaforpliktelse for 2030 er å redusere utslippene med minst 40 prosent sammenlignet med 1990. Vi er i dialog med EU om en avtale om felles oppfyllelse av utslippsmålet.

God klimapolitikk er bygget på markedsbaserte og kostnadseffektive tiltak.

CO₂-avgiften og tiltak på transportområdet er særlig viktig for å redusere de ikke-kvotepliktige utslippene.

Regjeringens omlegging av bilavgiftene i miljøvennlig retning bidrar til at flere nå velger biler med lave eller ingen utslipp. Vi har vist at det er mulig å gjennomføre tiltak som både er gode for miljøet, og gir folk flest en enklere hverdag og større frihet.

Vi vil forsterke denne miljøprofilen.

Vi fortsetter omleggingen av engangsavgiften på motorsykler slik at det blir mer lønnsomt å kjøpe motorsykler med lave utslipp.

Vi forsterker insentivene for å kjøpe miljøvennlige drosjer med lave utslipp.

Vi gir flypassasjeravgiften en miljøprofil ved å innføre differensiering etter avstand. Det blir litt lavere avgift i Norge og Europa. Langdistansereiser – reiser utenfor Europa – får en høyere sats.

Vi reduserer også elavgiften med ett øre per kilowatt-time. Lavere elavgift er en håndsrekning til familier og bedrifter i en tid med høye kraftpriser. Nær all strømmen vi bruker i Norge er fornybar. Lavere elavgift betyr derfor også lavere avgift på klimavennlig energibruk.

Vi viderefører den sterke satsingen på jernbane og kollektivtrafikk

Regjeringen følger også opp arbeidet med å utvikle kostnadseffektiv teknologi for CO₂-håndtering.

Gjennom flere år har Regjeringen prioritert å øke midlene til tiltak som kan bidra til å redusere skadelige utslipp og begrense menneskets påvirkning på natur og miljø.

I budsjettet for 2019 fortsetter vi denne satsingen.

Vi skal forske mer på hvordan vi kan bruke fornybare energiresurser på en bærekraftig måte. Vi skal se nærmere på klimabidragene fra skog. Og internasjonalt gjør Norge en betydelig innsats blant annet gjennom klima- og skogsatsingen.

Vi skal investere mer i fornybar energi i utviklingsland.

Vi skal også intensivere kampen mot marin forsøpling.

Forsøplingen av plast truer livet i havet og tilgangen på mat og rent vann. Det er avgjørende å begrense forsøplingen og rydde opp der det er mulig. Vi foreslår derfor mer penger til Senter for oljevern og marint miljø i Lofoten og Vesterålen.

Også internasjonalt gjør regjeringen en viktig innsats for renere hav. Vi foreslår en historisk satsing, og vil sette av 400 millioner kroner til arbeidet mot marin forsøpling over bistandsbudsjettet.

Norge vinner ikke kampen mot miljøutfordringene alene.

Men det er vårt ansvar å bidra med det vi kan og er flinke til.

President,

Som et lite land i en sammenvevd verden blir vi også eksponert for andre utviklingstrekk som vi ikke kan kontrollere selv.

I min levetid har vi aldri opplevd sterkere motkrefter mot globalisering enn det vi er vitne til nå.

Oppslutningen om frihandel avtar. Det bekymrer meg.

Verden slik vi kjenner den, er tuftet på at land handler med hverandre.

Handel er en kraftfull motor for vekst og velstand, og få land har hatt større fordel av denne motoren enn Norge.

Det beste vi kan gjøre, er å fortsette å jobbe for frihandel.

Møter vi proteksjonisme med økt proteksjonisme, feiler vi.

Samtidig må vi erkjenne at utfordringene som økt proteksjonisme påstår å svare på, er høyst reelle.

I flere land har den økonomiske veksten blitt skjevt fordelt.

I USA, for eksempel, der inntekten for den jevne amerikaner nesten har stått stille de siste tiårene.

Slik er det ikke i Norge.

Hos oss har de aller fleste fått ta del i velstandsveksten.

Tallenes tale er klar: I en internasjonal sammenligning er forskjellene i Norge små – økonomisk, sosialt og geografisk.

Men vi vet at ikke alle kjenner seg igjen i den historien.

Noen lever i fattigdom også i Norge.

Og noen opplever at de ikke får muligheten til å delta.

De som faller utenfor, må kunne finne en hånd som trekker dem tilbake og gir dem en ny sjanse.

Barna som blir født i en lavinntektsfamilie, må løftes. De skal ikke *arve* problemene.

De skal *få* muligheter.

Gjennom de siste årenes budsjetter har vi sammen med KrF styrket den nasjonale tilskuddsordningen mot barnefattigdom til et historisk høyt nivå.

Vi har gjort barnehagen billigere for familier med dårlig råd.

Vi har innført en nasjonal ordning med gratis kjernetid i barnehagen for barn i familier med lav inntekt.

Vi har sørget for at elever fra familier med svak økonomi får mer i skolestipend.

Og jeg kunne fortsatt.

Listen over tiltak for å fange opp familier som sliter med fattigdom tidlig og gi dem den nødvendige hjelpen, er lang.

Barnefattigdom må bekjempes på flere fronter.

Vi fortsetter å styrke nasjonale tilskuddsordninger mot barnefattigdom i 2019, blant annet til ferietiltak slik at også familier med svak økonomi kan få et avbrekk i hverdagen.

For å hjelpe barnefamilier og andre store husstander med lave inntekter og høye boutgifter økes bostøtten. Det er viktig for at flere barn skal kunne bo trygt og godt.

Vi foreslår å styrke områdesatsingen i Oslo, Drammen, Bergen, Trondheim og Stavanger. Områdesatsingene skal bidra til at flere skal bli økonomisk selvstendige, og delta aktivt i lokalsamfunnet og storsamfunnet. Inkludering og bedre levekår i utsatte byområder er en forutsetning for å motvirke fattigdom både på kort og lang sikt.

Det aller viktigste er at foreldrene er i arbeid og kan forsørge familien sin. Skal vi lykkes med å løfte barnefamilier ut av fattigdom, må vi satse på utdanning og kvalifisering.

Derfor foreslår vi blant annet å øke tilskuddet til oppfølgings- og losfunksjoner rettet mot ungdom som står i fare for å falle ut av utdanningsløpet. Å fullføre grunnskole og videregående utdanning er avgjørende for et godt fotfeste i arbeidsmarkedet.

Vi foreslår også å utvide ordningen med gratis kjernetid i barnehage til å gjelde to-åring. Det er ikke minst et viktig integreringstiltak. Å få mødre med innvandrerbakgrunn ut i arbeid, er noe av det viktigste vi kan gjøre for å redusere fattigdom.

President,

De største forskjellene er mellom dem som er i jobb og dem som ikke er det.

Da er det ekstra gledelig at sysselsettingsandelen endelig stiger – etter å ha avtatt i mange år.

Men fortsatt står for mange utenfor.

Nå må vi bruke de gode tidene til å inkludere flere i arbeidsmarkedet.

På sikt er den enkeltes evne til å delta i arbeidsmarkedet grunnleggende både for likhet og levestandard.

Utdanning, kvalifisering, trygge jobber og et velorganisert og moderne arbeidsliv er de viktigste tiltakene for å redusere sosiale forskjeller. Da får vi både et sterkere fellesskap og mer verdiskapning.

Regjeringen har satt i gang flere tiltak for å øke kvaliteten i skolen, slik at elevene skal få best mulig opplæring tidlig i skoleløpet og for å forebygge frafall.

Vi ser at dette gir resultater.

Aldri før har så mange fullført videregående utdanning, og rekordmange får en læreplass.

God utdanning er det viktigste vi kan gi barn og ungdom. Det grunnlaget som legges allerede fra barnehage og i skolen, er viktig for resten av livet.

I dette budsjettet prioriterer vi derfor tiltak som gjør at elevene lærer mer og at flere fullfører skolen.

Vi prioriterer tidlig innsats og flere og bedre lærere. Det gjør at flere barn og unge kan få den hjelpen de trenger.

Morgendagens arbeidsliv vil ha behov for et mangfold av kompetanse. Yrkesfagene vil være en viktig del av dette mangfoldet.

Gjennom en økt satsing på yrkesfaglig fordyping vil vi gi elevene bedre muligheter til å komme ut i praksis i bedrift.

Vi styrker etter- og videreutdanningen av yrkesfaglærere, og satser på forskning som utvikler yrkesfagene i riktig retning.

Vi utvider dessuten forsøket med modulbasert opplæring til bygg- og anleggsteknikk og helsefag: På den måten blir det enklere å kombinere opplæring med arbeid.

Denne regjeringen vil ha et arbeidsliv der ingen går ut på dato.

Vi har gitt flere voksne rett til videregående opplæring og bedre tilgang til fleksibel opplæring som kan kombineres med arbeid.

Vi vil utvikle mer fleksible videreutdanningstilbud i digital kompetanse. Slike tilbud skal utvikles i samarbeid mellom høyskoler, universiteter eller fagskoler og bedrifter og næringsliv, og gir flere mulighet til å kombinere utdanning med tilnærmet full jobb.

Samtidig vil vi utvikle bransjeprogrammer med opplæring og videreutdanning til lavt utdannede og fagarbeidere i bransjer som er utsatt for digitalisering og omstilling.

President,

Arbeid er ikke bare viktig for den enkelte, men bidrar også til at vi kan opprettholde et bærekraftig velferdssamfunn.

I sommer lanserte vi inkluderingsdugnaden. Målet er å få flest mulig av dem som står utenfor arbeidslivet, inn i ordinære jobber.

En felles innsats fra offentlige og private aktører er avgjørende for å lykkes.

Statlige virksomheter skal gå foran i arbeidet for mangfold og inkludering. De skal aktivt søke etter kvalifiserte medarbeidere, også blant grupper med lav yrkesdeltakelse.

Det er satt som mål at minst 5 prosent av nyansatte i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en.

Regjeringen følger opp inkluderingsdugnaden i budsjettet. Vi vil blant annet legge til rette for en enklere og mer effektiv bruk av lønnstilskudd og opplæringstiltak.

Personer som ikke kommer i jobb på egenhånd, skal få tilbud om arbeidsrettet bistand. NAV skal gi god oppfølging og vurdere behov for tiltak overfor brukere, og arbeidsgivere med rekrutteringsbehov.

I budsjettet for 2019 viderefører vi den høye innsatsen overfor unge og langtidsledige.

Dessuten skal flere personer med rusproblemer tilbys tiltaksplass.

Vi foreslår også å øke bevilgningen til Varig tilrettelagt arbeid. Det er viktig for at flere med behov for spesiell tilrettelegging og tett oppfølging får tilbud om dette.

President,

Innvandrere står i større grad enn andre utenfor arbeidslivet.

Å endre på det bildet, vil være et positivt og viktig bidrag både

- til fremtidsmulighetene og velferden for den det gjelder
- til integreringen
- og til bærekraften i velferdssamfunnet vårt

Nå er innvandringen til Norge svært lav.

Bosettingen av flyktninger har også gått raskt. Det betyr at vi kan redusere tilskuddet til bosetting av flyktninger og bruke en del av dette til å øke bevilgningen til målrettede integreringstiltak.

Kapasiteten i kommunene er nå god. Da er det også rom til å ta imot flere kvoteflyktninger enn i fjor. Vi foreslår å øke kvoten med om lag 800 til maksimalt 3 000, i tråd med Jeløyplattformen.

Samtidig må vi være på vakt og stramme inn på andre områder for å sikre bærekraft.

Den totale innvandringen til Norge må være tilpasset samfunnets kapasitet til vellykket integrering. Det er et mål for regjeringen at det skal komme færrest mulig til Norge som ikke har et reelt beskyttelsesbehov.

Et strengt regelverk, rask retur av utlendinger uten lovlig opphold og av dem som ikke lenger trenger beskyttelse, er helt nødvendig for å trygge det norske velferdssamfunnet.

Derfor fortsetter returarbeidet i 2019.

Regjeringen foreslår også å styrke innsatsen for å avsløre juks og intensivere arbeidet mot flerkoneri, proformaekteskap og serieekteskap fra utlandet. Det er avgjørende å avdekke og hindre at personer oppholder seg i Norge basert på uriktige opplysninger.

Målet er å sikre en bærekraftig innvandringspolitikk som gjør at vi i større grad kan hjelpe mennesker med reelt beskyttelsesbehov og integrere dem som skal være i Norge.

Det legges nå ned en betydelig innsats for integrering rundt omkring i landet. utfordringene er likevel store.

Innvandrere skårer i gjennomsnitt lavere på levekårsvariabler enn andre. I gjennomsnitt har de mindre formell kompetanse og flere står utenfor arbeidslivet. Mange opplever negativ sosial kontroll.

I enkelte utsatte byområder er utfordringene med mangelfull integrering spesielt store.

Regjeringen vil prioritere kvoteflyktninger med størst sjanse for vellykket integrering.

Og vi skal gjennomføre et integreringsløft.

Introduksjonsordningen er det viktigste integreringspolitiske verktøyet i Norge. Men i dag er resultatene for dårlige.

Vi skal stille tydeligere krav til kommunene som har ansvaret for opplæringen, og til hver enkelt innvandrere. Vi skal bedre norskopplæringen og mulighetene for utdanning.

Vårt mål med integreringspolitikken er at flere innvandrere skal klare seg selv og være en del av store og små felleskap i det norske samfunnet.

Færre barn skal vokse opp i fattigdom.

Flere barn skal vokse opp i et hjem hvor mor og far er i jobb.

Det er helt sentralt både for den enkelte og for bærekraften i våre velferdsordninger at vi lykkes bedre med integreringen.

President,

Det viktigste grepet regjeringen gjør i skattepolitikken har jeg alt omtalt.

Det er å redusere selskapsskatten slik at det norske skattenivået ikke kommer helt ut av takt med landene rundt oss. For å unngå at produksjon og arbeidsplasser flyttes ut av Norge. På den måten hegner vi også om skattegrunnlagene.

Samtidig som vi senker selskapsskatten, reduserer vi skatten for personer. Da blir det mer attraktivt å jobbe.

Siden 2013 har en betydelig del av skattelettelsene kommet folk flest til gode. En vanlig familie med to fulltidsinntekter vil betale omtrent 11 000 kroner mindre i skatt neste år enn i 2013.

For nesten 9 av 10 personlige skattytere blir skatten lavere eller omtrent uendret med dette budsjettforslaget. Andelen personer som får skatteskjerpelse, er størst i de høyeste inntektsgruppene. Hovedsakelig som følge av økt skatt på utbytte.

President,

Lavere skatter er viktig for arbeid og vekst.

Når du får lavere skatt på sist tjente krone, blir det attraktivt å jobbe litt mer. Det er viktig både for velferdssamfunnet og den enkelte.

Lavere skatter og avgifter handler også om frihet.

For skattelette er ikke å gi mer penger til noen.

Det er å la folk beholde mer av sine *egne* penger.

Så de kan bestemme hva de vil bruke dem på selv.

I stedet for at vi skal bestemme.

Eller kommunene.

I budsjettet for 2019 foreslår regjeringen å stramme ytterligere inn på kommunens rett til å kreve inn eiendomsskatt. Eiendomsskatt er en usosial skatt som rammer uavhengig av betalingsevne.

Vi ønsker at flest mulig skal få lavere eiendomsskatt i årene som kommer. I dette budsjettet foreslår vi at ingen kommuner skal få lov til å ha mer enn fem promille i skatt på boliger og hytter. De som har en sats på seks eller syv promille, må kutte skattesatsen.

Vi foreslår også å innføre et tak på verdsettelse av boligen for å sikre at skattegrunnlaget og dermed eiendomsskatten ikke blir for høy.

Eiendomsskattegrunnlaget skal ikke overstige 70 prosent av boligens anslåtte markedsverdi.

President,

Vi har styrket kommuneøkonomien år for år.

Kommunene har hatt en sterk inntektsvekst under denne regjeringen og har et godt økonomisk fundament. Det gir dem mulighet til å sikre trygge barnehager, kunnskap og mestring i skolen, bygge ut eldreomsorgen og kvalitet i helsetjenestene.

Budsjettet som vi legger frem i dag, setter kommunene i stand til å fortsette å styrke viktige velferdstjenester. Og samtidig redusere eiendomsskatten.

Kommunesektoren får en realvekst i sine frie inntekter på 2,6 milliarder kroner i 2019.

Regjeringen legger særlig vekt på å sette kommunene i stand til å styrke den tidlige innsatsen i skolen, opprusting og fornying av fylkesveinettet og bedre tilbudet til rusavhengige.

President,

De gode velferdsordningene våre er en viktig grunn til at Norge er et av verdens beste land å bo i.

De bidrar til å utjevne forskjeller og gjør det mulig for hver og en av oss å lykkes, uansett bakgrunn.

For å kunne opprettholde en slik samfunnsmodell, må vi ha velferdsordninger som stimulerer til arbeid. Samtidig må vi sørge for at de som av ulike årsaker ikke kan jobbe, også har økonomisk trygghet.

Gjennom regjeringens budsjettforslag styrker vi velferdstjenestene slik at flere kan få ta del i mulighetene det norske samfunnet gir.

Folk som er sykmeldt lenge, risikerer å falle ut av arbeidslivet. Å vente på behandling skaper utrygghet. Vi skal fortsette å redusere helsekøene.

Sykehusene får økt driftsbudsjettene sine med 1,4 milliarder kroner. Slik at de kan behandle flere pasienter og finansiere økte medisinkostnader. Og investere.

Vi fortsetter å legge til rette for investeringer i gode og moderne sykehusbygg rundt om i landet. I budsjettet foreslår regjeringen å gi nye lån til byggingen av nytt sykehus i Hammerfest og til nytt sykehus i Narvik. Regjeringen foreslår også å utvide lånerammen til nytt sykehus i Stavanger, slik at det kan bygges universitetsarealer fra 2020.

President,

Psykisk helse og rusomsorg er blant regjeringens viktigste satsingsområder. Det å skape et bærekraftig velferdssamfunn handler nemlig ikke bare om penger. Det handler om å gi behandling som er god nok til at folk klarer å leve verdige liv.

Å kunne fullføre skolen.

Mestre hverdagen.

Ha en jobb.

Vi har fått til mye for å hjelpe mennesker som sliter med rus og med psykiske helseutfordringer. Flere får raskere behandling blant annet fordi private og ideelle tilbud bidrar til at det samlede tilbudet blir variert og bedre tilrettelagt den enkeltes behov.

I statsbudsjettet styrkes tilbudet innen rusomsorg og psykisk helse betydelig.

I høst og tidlig neste år kommer det seks pakkeforløp innen psykisk helse og rus. Pakkeforløp for kreft har gitt gode resultater. Pasienter og pårørende er fornøyde fordi det skaper større trygghet og forutsigbarhet. Det har også ført til at utredning og behandling ofte kommer raskere i gang. Nå skal vi gi den samme tryggheten og forutsigbarheten til mennesker med psykisk sykdom og rusavhengighet.

Vi må også forebygge bedre. Denne regjeringen legger til rette for å bygge ut skolehelsetjenesten og psykologtilbudet i kommunene.

Etter åtte år med nedgang i kommunenes innsats, har vi de siste to årene sett en vekst på over 1500 årsverk i kommunalt psykisk helse- og rusarbeid.

Opptappingsplanen for rusfeltet er én av årsakene til økningen. Den planen fortsetter i 2019 for å nå målet om bedre behandling, bolig, helsehjelp, tidlig innsats og styrket ettervern for rusavhengige.

Vi har også sørget for mange hundre flere psykologer i kommunene og har innført krav om psykologkompetanse i alle kommuner fra 2020.

I budsjettet for 2019 legger vi til rette for om lag 125 flere psykolog-årsverk i kommunene. Med disse midlene sørger regjeringen for at alle kommuner og bydeler i Norge kan rekruttere psykolog innen lovplikten trer i kraft i 2020. Fra og med 2020 legges midlene inn i kommunerammen.

President,

Regjeringen prioriterer arbeidet med å bedre eldreomsorgen. Vi vil sørge for at eldre får en verdig, trygg og innholdsrik hverdag, også når alderdommen gjør at livet forandres.

Gjennom perioden har vi lagt til rette for over 13 000 heldøgns omsorgsplasser. Nå vil vi gi investeringstilskudd til 1 500 til.

Vi vil også bedre tilbudet til eldre som bor hjemme, og foreslår derfor tilskudd til 450 nye dagaktivitetsplasser for hjemmeboende personer med demens. Aktivitetstilbud er viktig for å leve et godt liv med demens.

Innen 2020 skal alle kommuner tilby dagaktiviteter til hjemmeboende personer med demens. I tråd med Stortingets vedtak hever vi det statlige investeringstilskuddet til for nye dagaktivitetsplasser fra 30 prosent til 50 prosent.

Regjeringen har satt i gang forsøk med statlig finansiering av eldreomsorgen. Foreløpig viser evalueringen av forsøket gode resultater for kommunene som er med.

De eldre har fått et bedre tilbud, og de ansatte trekker frem at de gjennom forsøket får økt kompetanse, at de forstår brukerens behov og situasjon bedre og at de samarbeider bedre innad i kommunen.

Regjeringen vil forlenge og utvide forsøket med statlig finansiering av eldreomsorgen, både i tid og i antall kommuner.

Regjeringen vil styrke eldreomsorgen også på andre områder.

For å få mer fokus på behovene til eldre og tjenestene i eldreomsorgen skal dagens pasient- og brukerombud utvides med et eget nasjonalt eldreombud.

Eldre utgjør en stor pasient- og brukergruppe av helse- og omsorgstjenestene. Regjeringen mener derfor det er viktig at de får et nasjonalt ombud som skal ivareta rettighetene deres. Det skal ikke være nødvendig for eldre og pårørende å gå til media for å få hjelp.

Med eldrereformen «Leve hele livet» jobber vi for bedre eldreomsorg over hele landet. Reformperioden starter 1. januar 2019. Reformen tar utgangspunkt i de grunnleggende forholdene som oftest svikter i tilbudet til eldre:

Mat, aktivitet og felleskap, helsehjelp og sammenheng i tjenestene.

Gjennom reformperioden frem til 2023 vil regjeringen støtte oppunder kommunenes arbeid for å gi eldre økt glede, livskvalitet og trygghet. Kommuner som setter tiltakene i reformen ut i livet, vil bli belønnet og prioritert i statlige støtteordninger.

President,

Denne regjeringen knytter Norge tettere sammen.

Med budsjettforslaget for 2019 vil bevilgningene til samferdsel ha økt med hele 75 prosent siden vi tiltrådte.

Bygging av vei og bane er viktig for norske bedrifter. Det gir tryggere transport for flere, og norske bedrifter får varene sine raskere ut på markedet. Det betyr spart tid og sparte penger.

Samtidig gir det en enklere reisehverdag for oss alle, enten man pendler til jobb eller henter i barnehagen.

I 2019 foreslår vi derfor å videreføre den sterke satsingen på veier, jernbane og kollektivtrafikk.

Vi fortsetter å bygge ut veiprojekter i alle landsdeler, og vi skal vedlikeholde de veiene vi allerede har. Nylagt asfalt, flere og bedre veier, gjør livet litt enklere for innbyggerne og for næringslivet.

Vi skal utbedre havnene våre.

Slik at mer gods kan fraktes miljøvennlig langs sjøveien framfor bilveien.

Og for at norske fiskere kan selge mer fisk og skape enda flere arbeidsplasser.

Alternativet til bilen må bli bedre.

Det skal legges nye togskinner, og vi skal få flere moderne tog. Det settes inn nye togsett på Østlandet for å øke kapasiteten i rushtiden, og det settes inn nye tog på Vossebanen. Dette vil gi en bedre reiseopplevelse.

I tillegg er flere nye jernbaneprosjekter under bygging, og det bevilges midler til oppstart av nye prosjekter som har vært etterlengtet lenge.

Vi foreslår også mer midler til kollektivtransport, gang- og sykkelveier. Satsingen på bymiljø-, byvekstvtaler og belønningsordningen økes med 45 prosent i budsjettforslaget for 2019.

Folk skal komme frem – raskere og tryggere – enten man er avhengig av bil eller reiser kollektivt.

Når vi satser tungt på vedlikehold og bygging av ny og moderne infrastruktur, fremmer vi et konkurransedyktig, produktivt og lønnsomt næringsliv.

Og vi legger til rette for velfungerende bo- og arbeidsmarkeder over hele landet.

President,

Å leve gode liv handler også om trygghet.

Om å kunne leve i et samfunn preget av ro og orden.

Å vite at noen beskytter oss og det som er vårt.

At de er i stand til å handle når det trengs.

Vi har lenge vært forskånet for krig og uro i våre nærområder. Utviklingen i verden rundt oss gir en viss grunn til bekymring.

Landets forsvar er en av statens viktigste oppgaver, for å sikre vår frihet og Norges suverenitet.

Forsvarsbudsjettet har hatt en reell vekst på 20 prosent siden 2013, og i dette budsjettet styrker regjeringen satsingen ytterligere. Vi øker budsjettet med 4 milliarder. Det betyr at vi skal bruke hele 59 milliarder kroner på forsvaret i 2019. Formålene i Langtidsplanen for forsvaret følges opp med en økning på 2,8 milliarder kroner.

Vi skal investere i nye ubåter.

Nye overvåkingsfly.

Nytt artilleri til Hæren.

Og i tre nye skip til Kystvakten – flere år før den opprinnelige planen.

Vi øker også ambisjonen for landmakten, og legger opp til mer øving i Heimevernet.

Norge er ett av de mest digitaliserte land i verden. Skal Norge som nasjon være rustet til å møte sårbarhetene som følger av digitaliseringen, er det avgjørende at vi prioriterer arbeidet med IKT-sikkerhet.

Det gjør denne regjeringen.

IKT-sikkerhet er neste generasjons objektsikring.

Regjeringen vil styrke den nasjonale IKT-sikkerheten med investeringer i testing, forskning og kompetanseutvikling.

Vi foreslår også å øke bevilgningen til PST, og arbeidet med objektsikring i politiet. I tillegg foreslår vi å bevilge 865 millioner kroner til et nytt beredskapssenter som vil sørge for sikring av ytterligere en tredel av politiets skjermingsverdige objekter.

Vi fremskynder også flere planlagte sikringsprosjekter i forsvarssektoren.

President,

For å skape trygghet i hverdagen trengs det flere politifolk med god grunntrening og rask tilgang på riktig og godt utstyr, biler og helikoptre. Regjeringen vil fortsette å styrke beredskapen, forebygge bedre og øke innsatsen mot kriminelle handlinger og kriminelle miljøer.

I vårt forslag til budsjettet for neste år er det bevilget 20 milliarder kroner til Politiet.

Vi er i rute til å nå målet om to politi per 1 000 innbyggere på landsbasis innen 2020. Økt politibemanning bidrar til bedre tjenester i hele landet og bygger opp under flere av målene i nærpolitireformen.

I 2019 vil tre nye politihelikoptre være på plass. Sammen med det nye beredskapssenteret vil dette styrke politiets evne til å reagere raskt og koordinert når hendelser oppstår.

Regjeringen foreslår også å styrke satsingen mot ungdomskriminalitet og gjenger, spesielt for å bekjempe Oslos gjengproblemer – og for å hindre at flere gjenger vokser frem. Både politiet og barnevernet i Oslo får øremerket midler.

President,

Vi kan glede oss over at det nå går bra i norsk økonomi.

Nedgangen etter oljeprisfallet er over.

Vi er i en ny oppgangskonjunktur.

Den økonomiske politikken har gitt viktige bidrag til dette.

Nå må vi ikke ødelegge dette ved å gi for mye gass i den økonomiske politikken. Vi må fortsette arbeidet med å legge grunnlaget for omstilling og vekst på lengre sikt.

Det er en hovedprioritering for regjeringen.

Da trygger vi samtidig velferdsordningene, og da bidrar vi til et bærekraftig velferdssamfunn.

President,

Jeg håper jeg kan stå her i årene fremover også.

Og fortelle at det gikk bra igjen.

At vi håndterte de skyene som kom og skygget for solen: Utfordringene.

At flere ble inkludert i arbeidslivet og føler tilhørighet til det norske samfunnet.

At vi ga flere barn en god start på livet.

At flere fullførte utdanningsløpet.

At vi løftet integreringen.

At de som trengte det fikk hjelp

At Norge ble tryggere

At vi grep de teknologiske mulighetene.

At utslippene fortsatte å falle.

Og at vi står stadig mer styrket i den omstillingen som ennå pågår.

Statsbudsjettet for 2019 er det første budsjettet den utvidede regjeringen legger frem.

Det svarer på de utfordringene som ligger foran oss.

Det er et budsjett for et vekstkraftig og sterkt Norge.

Det er et budsjett hvor vi bruker de gode tidene godt.

Et budsjett som bedrer vår hverdag, vår trygghet og vår fremtid.

Utgitt av:
Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

<http://www.regjeringen.no/fin>
<http://www.statsbudsjettet.no>

Trykk:
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon - 10/2018

